

Cam Fanustaki Hayatlar

Henüz çok küçükken sınıf öğretmenimizin dağıttığı okuma listesinin başlarında gelen bir kitap diğerlerine göre daha fazla dikkatimi çekmeyi başarmıştı. O zamanlar birkaç satır yazı yazmaya bile gücü yetmeyen minik parmaklarımla üzerine gelip kelimeleri hecelediğimde, listede yazanın bir soru olduğunu fark etmişim. Ancak sonralardan alıp okuduğum bu kitabın süslü kapağı üzerinde yazan sorunun cevabını yirmi yaşıma geldiğimde yeni yeni vermeye başlayacağımı tahmin bile edemezdim. Çünkü o zamanlar kitapta yazanların mutlak doğrular olduğu üzerine ilginç bir yaklaşımım vardı. Oysa o süslü kapaktaki kısacık soru benim gözümde seksen sayfalık ince bir kitaba sığamayacak kadar derin ve sarsıcı bir cevaba sahipti. Dahası bu konuda şimdiye kadar düşündüğüm her şeyi yerle bir eden bu soru, hayatımı yeniden sorgulamamın da nedeni hâline geldi. Sahiden, ne ile yaşardı insan?

Vahşi yaşama ilginiz var mıdır bilmiyorum. Bir zamanlar, oturup saatlerce belgesel izlediğim dönemlerin birinde, yılanların yaşamına merak salmışım. Benim ilgimi çeken ve yılanları diğer hayvanlardan ayıran en önemli özellik, bu duygusuz görünen hayvanların hayattaki en önemli besinlerinden biri olan ego tatminleriydi. Beslenme diğer çoğu vahşi hayvanda olduğu gibi yılanlarda da çok önemlidir. Ancak bu ilkel rutinin yılanlar için olan biyolojik öneminden psikolojik önemi daha ağır basar. Çünkü yılanlar yakaladıkları hayvanların protein oranlarından değil onları yakaladıklarında hissettikleri özgüvenden beslenirler. Örneğin evinize bir yılan almak isterseniz eğer (ki inanın bunu yapan binlerce insan var), bu incecik canlıları ellerinizle beslediğinizi fark ettirmemeniz gerekir. Çünkü bu, onları depresyona sokar ve birkaç hafta içinde ölmelerine neden olur. Bu nedenle insanlar bu sevimli evcil hayvanlarını elle beslemekten kaçınıp metal çubuklar kullanır ve hatta verdikleri besini titreterek

ona bir av izlenimi verirler. Peki, bu uzun biyoloji bilgisinin (yakın zamanda bir yılan sahiplenmeyi düşünmüyorsak eğer) biz insanlarla ne ilgisi olabilir?

Hayatınızı bir dakikalığına düşündüğünüzde en çok neyle karşılaşacaksınız? Küçük bir çocukken başlamadı mı aslında her şey? Önce okumayı yazmayı öğrendiniz, başka şeyler de öğrenebilin diye. Çocuk yaşta oynadığınız oyundan kısırp Ali ile Veli'nin kaç kalem aldığıyla uğraştınız. Sonra da hayatınızın yarısını bir şeyleri öğrenerek geçirdiniz. Sonunda her şeyin daha iyi olacağına ve her şeyin yalnızca bu yolla iyi olacağına emindiniz o 25 yıl boyunca. Sonra mezun oldunuz, henüz pek de mucizevi şeyler olamamışken işe başladınız. Bitmek bilmeyen çalışma saatleri, huysuz yöneticiler ve samimiyetsiz iş arkadaşları karşıladı sizi bu sefer de. Ee koca adam olunca da kendi evinizi, düzeninizi kurdunuz ve ev anahtarınızın yanında deste deste de sorumluluk verdiler size. Yaşınız çok geçmeden evlendiniz, belki de bir çocuk sahibi oldunuz. Yıllardır kurduğunuz dünyayı gezme hayalleri de suya düştü desenize. En sonunda emekli olup bir sahil kasabasına taşındınız. Bu sefer de diz ağrılarınız belirler oldu o gün neler yaptığınızı. Tüm bunların ortak noktası ne peki, düşündünüz mü? Cevabı basit, sorunlar. İnsan, tıpkı vahşi dünyadaki o yılan gibi sorunlarla beslenen bir canlıdır. Çünkü hayatında sorunlar ve engeller olmadan başarmış hissedemez. Ona biçilen kısa zamanın içindeki çeyrek asrı okuyarak geçirmezse tatmin olamaz çalıştığı işten. Ya da çalışmazsa, kazandığı parayla eve getirdiği market torbasından mutlu olduğu kadar mutlu olamaz yemek yemekten. Tam da bu nedenle zekice yönetilen ülkelerin ekonomik durumu ne kadar iyi olursa olsun, insanlar bir şeyleri kazanmak için çabalamaya, uğraşmaya ve zaman harcamaya yönlendirilirler. Çünkü iyi yöneticiler bilirler ki ilkel insan avını yakalarken hissettiği tatmin olma duygusuna ne kadar ihtiyaç duyuyorsa, modern insan da günlük yaşamın içindeki sorunlara ve engellere o kadar ihtiyaç duymaktadır.

Peki, bu basit kurgunun farkında olmak ne değiştirir? Bence cam fanusta beslenen bir yilandan farksız olduğunuzu anladığınızda yapacağınız ilk řey, avınızın elinizden kağmasından korkmamak olacaktır. Bir başka deyişle, hayat zorluklarla yaşanılır bir hâl alır. Hayal kurdukça umutla dolar ve daha iyisini dūřledikçe zenginleşir yaşamlarımız. Dolayısıyla zorlukların sona ermesini beklemek intihardan farksız olacaktır. Bu durumda yapılacak en mantıklı řey engellerle barışmak ve belki de onları sevmek olacaktır. Çünkü Aziz Nesin'in de "Hayatta hię zorluk çekmemiş, kendini zora sokmamış kimse nasıl mutlu olabilir, anlamıyorum." sözleriyle özetlediği gibi mutluluk ancak engelleri aşmakla kazanılır.

Buse İlayda Öz

Kaynakça:

Tolstoy, Nev Nikolayeviç. *İnsan Ne ile Yařar*. İstanbul: Avrupa Yakası Yayınları, 2015.